

SLOVENSKI GLEDALIŠKI INŠTITUT

K
3093/31 1

821.163.6.09-2(082)

020160257

COBISS

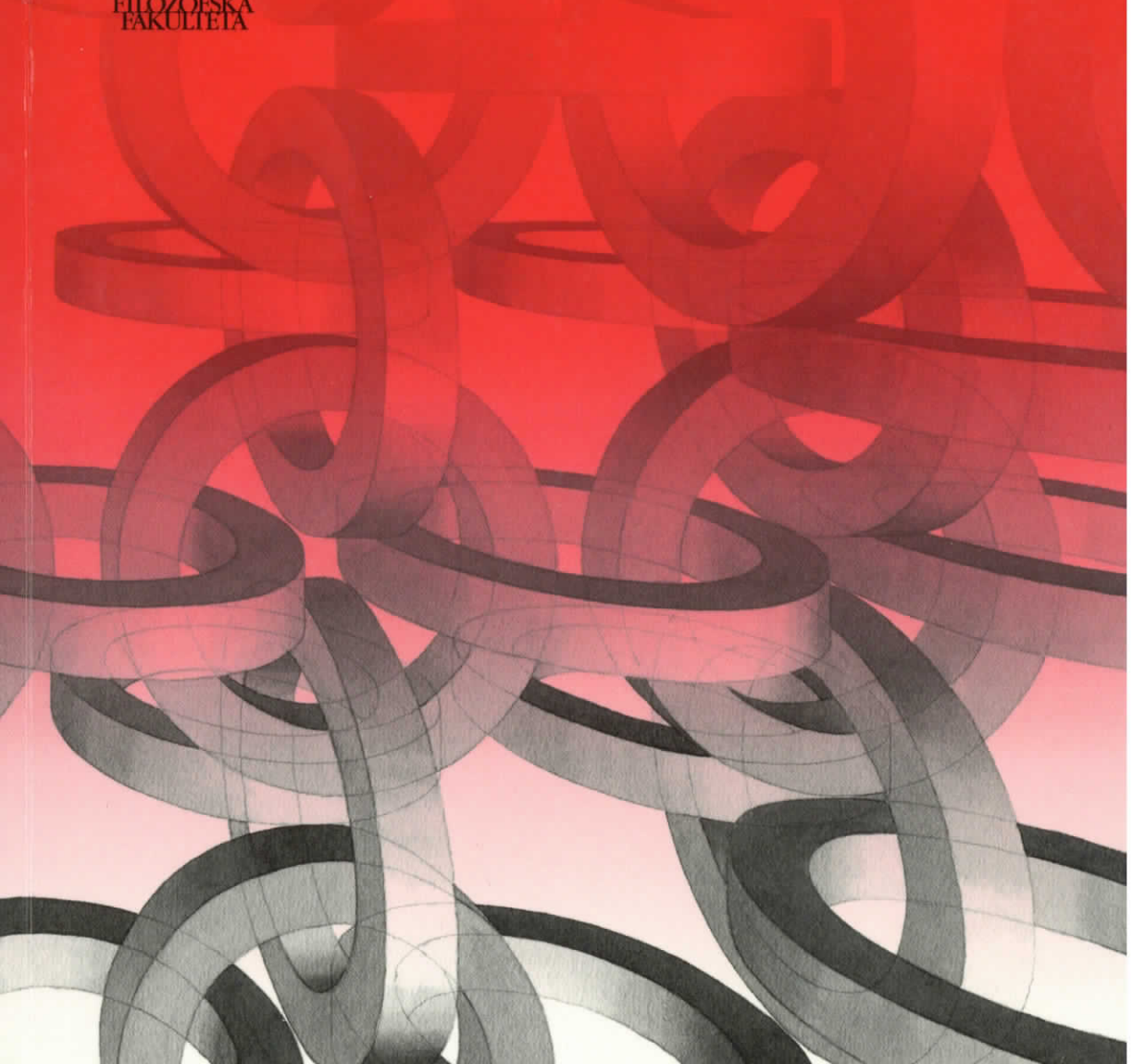
ANNUUM OBDOBJA 31

dramatika

Slovene Drama

Univerza v Ljubljani
FILOZOFSKA
FAKULTETA

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovenistiko
Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik

Obdobja 31

SLOVENSKA DRAMATIKA

Ljubljana 2012

OD PRECIOZE DO BORKE ZA EMANCIPACIJO. KOMEDIJA ROZA FRANA CELESTINA

Tone Smolej

Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 821.163.6–22.091 Celestin F.

Članek se ukvarja s tujimi vplivi, ki so oblikovali prvo slovensko komedijo v verzih *Roza* (1869) Frana Celestina.

Fran Celestin, Molière, prva slovenska komedija v verzih

The paper deals with the foreign influences which shaped the first Slovene verse comedy *Roza* (1869) by Fran Celestin.

Celestin, Fran, Molière, the first Slovene verse comedy

Leta 1869 je John Stuart Mill s sodelavko objavil prelomno knjigo *Podrejenost žensk* (The Subjection of Women), v kateri ugotavlja, da je bila v najzgodnejših časih večina moških sužnjev in sužnje so bile vse ženske. Ob pomoči splošnega napredka družbe je bilo suženjstvo moškega spola odpravljeno vsaj v vseh deželah krščanske Evrope, suženjstvo ženskega spola pa se je postopoma preoblikovalo v blažje oblike odvisnosti, kar je pravzaprav prvotno stanje suženjstva, ki še kar traja. Sicer pa Mill poudarja, da je v angleški zakonodaji položaj žene še slabši kot položaj sužnjev v pravnem redu številnih držav. Noben suženj ni suženj tako zelo in v tako dobesednem pomenu te besede, kot je žena. Podrejenost žensk moškemu je splošna navada in vsak odmik od nje se zdi nenaraven. Ženske se že od najnežnejših let uči, da je njihova dolžnost živeti za druge; da nimajo lastne volje, ne odločajo o sebi, temveč se podrejajo in dopuščajo, da drugi odločajo o njih. Mill je tudi mnenja, da ni pričakovati, da se bodo ženske posvetile lastni emancipaciji, dokler se jim pri tem ne bodo pripravljene pridružiti številni moški.

Istega leta, ko je Mill objavil svoje teze, je v slovensko književnost vstopila povsem nova literarna junakinja – Roza Frana Celestina,¹ ki pravi:

Dà! Jaz vem,
Užé od nékdaj je bila ženska
Možú podložna, sužinja njegova.

¹ Celestinova komedija je nastajala na koncu njegovega dunajskega obdobja. Tedaj je na univerzi poslušal predavanja iz latinske in grške književnosti, pa tudi Miklošičeva predavanja o primerjalni skladnji slovenskih jezikov. V času ko je nastajala komedija, je Celestin opravljal rigorozne iz avstrijske zgodovine, matematike in fizike ter filozofije.